

ความรู้เกี่ยวกับกัญชาและพืชกระท่อม ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กัญชา หมายถึง ชื่อไม้ล้มลุกชนิด *Cannabis sativa* L. ในวงศ์ Cannabaceae ใบมนแฉกลึก เข้าไปทางก้านหลายแฉก ดอกสีเขียว ช่อดอกเพศผู้ และช่อดอกเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน ใบและช่อดอกเพศเมีย ที่แห้งเรียกกะหล่ำกัญชา ใช้สูบปนกับยาสูบ มีสรรพคุณ ทำให้มึนเมา เปลือกลำต้นใช้ทำเชือกป่าน และทอผ้า (ราชบัณฑิตยสภา, 2554)

กระท่อม หมายถึง ชื่อไม้ต้นขนาดกลางชนิด *Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil. ในวงศ์ Rubiaceae ขอบชั้นริมน้ำทั่วไป ใบเดี่ยว ออกตรงข้ามกัน ยอด ใบอ่อน และก้านใบสีแดงเรื่อ ๆ ช่อดอกกลม สีเหลืองออกเดี่ยว ๆ ตามง่ามใบ ใบมีรสขม กินแล้วเมา เป็นยาเสพติด, อีถ่าง ก็เรียก (ราชบัณฑิตยสภา, 2554)

ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดประเภทยาเสพติดให้โทษออกเป็น 5 ประเภท โดยปรากฏชื่อกัญชาและพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ซึ่งแต่เดิมมีการห้ามเสพ และนำไปใช้บำบัดรักษาผู้ป่วย โดยมีการกำหนดโทษผู้เสพและผู้ครอบครองไว้ ต่อมาเมื่อปรากฏผลการวิจัยว่าสารสกัดจากกัญชามีประโยชน์ในทางการแพทย์หลากหลายประการ เช่น สามารถใช้รักษาอาการนอนไม่หลับ กระสับกระส่าย ภาวะซึมเศร้า โดยเฉพาะผู้สูงอายุ บรรเทาอาการคลื่นไส้อาเจียนจากการรักษาโดยเคมีบำบัด รักษาอาการเจ็บปวดและชา โดยเฉพาะการปวดจากระบบประสาทกล้ามเนื้อชาเป็นตะคริว เป็นต้น (พิสิทธิ์ ศรีวรานันท์, 2562) และมีผลการวิจัยว่า สารสกัดจากพืชกระท่อม สามารถใช้ทำยาสมุนไพรรักษาโรคตามตำราแพทย์แผนโบราณ (ตำราหลวง) และมีสารสำคัญที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์แผนปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิสิทธิ์ ศรีวรานันท์, 2562) เพื่อเป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้ป่วยที่จะได้รับและใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ในการรักษาและพัฒนาทางการแพทย์

ภายใต้คำแนะนำของแพทย์ผู้ได้รับอนุญาต เพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาการให้ทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และเพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านยาของประเทศ และป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดทางด้านยา จึงมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ และในท้ายที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2562 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2562 เป็นต้นมา เพื่อเปิดโอกาสให้สามารถนำกัญชาและพืชกระท่อมไปทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และสามารถนำไปใช้ในการรักษาโรค ภายใต้การดูแลและควบคุมของแพทย์ได้

การปรับแก้ไขกฎหมายดังกล่าว มิได้เป็นการถอนสภาพกัญชาและพืชกระท่อมออกจากสารเสพติดประเภท 5 แต่อย่างใด เพียงแต่มีการกำหนดข้อยกเว้นในกรณีต่าง ๆ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ ยกตัวอย่างเช่น มาตรา 26/2 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ (1) ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ การแพทย์การรักษาผู้ป่วย หรือ การศึกษาวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้ ให้รวมถึง การเกษตรกรรม พาณิชยกรรม วิทยาศาสตร์ หรือ อุตสาหกรรม เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ด้วย ซึ่งได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

การผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 มีปริมาณตั้งแต่สิบกิโลกรัมขึ้นไป ให้สันนิษฐานว่าเป็นการผลิต นำเข้า หรือส่งออกเพื่อจำหน่าย

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในการพิจารณาอนุญาตให้ผู้ขออนุญาตเป็นผู้รับผิดชอบชำระค่าใช้จ่ายในการตรวจวิเคราะห์หรือประเมินเอกสารทางวิชาการ หรือค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้น

ต่อมากระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ยกเว้นสารสกัดจากกัญชาให้ไม่ต้องถูกควบคุมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ และนำรายได้เข้าสู่ประเทศ เช่นเดียวกับหลายประเทศ (กระทรวงสาธารณสุข, ม.ป.ป.) แต่อย่างไรก็ตามควรทำความเข้าใจเสียก่อนว่าสถานะของกัญชาและพืชกระท่อมยังคงเป็นยาเสพติดประเภท 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย ครอบครอง หรือเสพ เพื่อความบันเทิงหรือกิจกรรมสันทนาการยังคงเป็นความผิดและมีโทษตามกฎหมาย คือ มีทั้งโทษปรับและโทษจำคุก แต่การปรับแก้ไขพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ดังกล่าวนี้นี้ เป็นเพียงการผ่อนปรนเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ การศึกษาวิจัยเท่านั้น

